

Karin Björklind, Regionutvecklare
Karin.bjorklind@borasregionen.se
Telefon: 0766-08 41 12

Yttrande Samverkansformer för kollektivtrafik i Västra Götaland

Ärendebeskrivning

Enligt samverkansformerna mellan kommunerna och Västra Götalandsregionen ska kollektivtrafikens strategiska frågor hanteras i de delregionala kollektivtrafikeråden och därför skickas utredningen nu ut på remiss. Samverkansformerna fastställer också att det är kollektivtrafikeråden som är remissinstanser och inte de enskilda kommunerna. Det är därför viktigt att kollektivtrafikeråden i remissvaret beskriver sin syn på förslagen inom remitterad utredning.

Enligt önskemål som framkommit vid tidigare årliga avstämningar av trafikförsörjningsprogrammet skickas kollektivtrafiknämndens remisser samlad till DKR. Årets remiss innehåller:

- Hållbara resor i Västra Götaland, trafikförsörjningsprogram 2021–2025
- Målbild tåg 2028
- **Utvärdering av samverkansformer för kollektivtrafiken i Västra Götaland (denna remiss)**

Samverkansformer för kollektivtrafiken

Som regional kollektivtrafikmyndighet har Västra Götalandsregionen ansvaret för kollektivtrafikens utveckling gentemot medborgarna i Västra Götaland. För att kollektivtrafiken ska kunna utvecklas i enlighet med Vision Västra Götaland och det hållbara resandet öka, krävs att såväl regionen, Västtrafik och kommunerna som övriga aktörer strävar i en gemensam riktning och samverkar för att åstadkomma bra lösningar. För att åstadkomma större nytta och effekt av de resurser som satsas på kollektivtrafiken i ett samlat regionalt perspektiv är det viktigt att kommunerna fortsatt tar aktiv del i planering och utveckling av kollektivtrafiken.

”Samverkansformer för kollektivtrafik i Västra Götaland” antogs av Västra Götalands 49 kommuners fullmäktige samt Västra Götalandsregionen 2011. Dokumentet är uppdaterat och reviderat enligt beslut i Beredningen för hållbar utveckling, BHU, 2016-05-31. Formaliaändringar gjordes 2017-12-13 efter remiss till de delregionala kollektivtrafikeråden i samband med årlig avstämning av trafikförsörjningsprogrammet.

Samverkan mellan regionen och kommunerna är viktig för att skapa samsyn kring kollektivtrafikens utvecklingsbehov på övergripande nivå och därmed öka förutsättningarna för en inriktning hand i hand med planering av infrastruktur och samhällsplanering.

De delregionala kollektivtrafikeråden är den viktigaste arenan för samverkan om kollektivtrafiken på politisk nivå. De delregionala kollektivtrafikeråden är sammansatta av representanter från samtliga ingående kommuner samt regionens kollektivtrafiknämnd. Västtrafiks styrelse är adjungerade. Respektive delregion ansvarar för att fastställa rådets utformning och representation. De delregionala kollektivtrafikeråden ansvarar för att i dialog med Västra Götalandsregionen behandla exempelvis den strategiska inriktningen i trafikförsörjningsprogrammet och övergripande strategier för kollektivtrafiken.

Beredningen för hållbar utveckling, BHU, ansvarar för att i samråd formulera förslag till beslut gällande den strategiska inriktningen i trafikförsörjningsprogram och övergripande strategier för kollektivtrafiken. Beslut tas sedan av regionfullmäktige alternativt kollektivtrafiknämnden.

För de större naven i regionen med omfattande stadstrafik; Borås, Göteborg/Mölndal/Partille, Skövde, Trollhättan/Vänersborg och Uddevalla finns särskilda samverkansavtal som parterna frivilligt kan ingå. Avtalen syftar till att tydliggöra respektive parts ansvar för kollektivtrafikens utveckling i respektive stadstrafikområde samt säkerställa att samråd sker mellan parterna. Därtill tydliggör samverkansformerna ansvaret hos Västtrafik och respektive kommun för kontakter som rör mer detaljerade frågor eller frågor inom en kommun.

Utvärdering av samverkansformer för kollektivtrafik

Samverkansformerna utvärderades 2013 och utvärderingen ledde till en lista med 21 åtgärder för att stärka dialog och samverkan. BHU har beslutat att en utvärdering av "Samverkansformer för kollektivtrafik i Västra Götaland" ska genomföras senast 2020. Därför sänds denna utvärdering med fyra frågor till de delregionala kollektivtrafikråden. Vid behov av förändringar rekommenderar BHU kollektivtrafiknämnden att besluta om justeringar i dokumentet "Samverkansformer för kollektivtrafik i Västra Götaland".

Det delregionala kollektivtrafikrådets synpunkter

Fråga 1. Hur väl upplever ni att nuvarande samverkan och samarbete fungerar? Är det något som fungerar bättre/sämre? Lyft gärna något/några goda exempel på genomförda förändringar som har förbättrat dialog och samverkan.

Det delregionala kollektivtrafikrådet i Boråsregionen upplever att samverkan mellan kommunledningar och region idag fungerar bra. För att utveckla samverkan framöver behöver i första hand Boråsregionens DKR utveckla sina egna arbetsätt och processer. Först när det är genomfört kan samverkan med övriga parter bli föremål för utvärdering och utveckling.

Medlemskommunernas synpunkter

Fråga 1. Hur väl upplever ni att nuvarande samverkan och samarbete fungerar? Är det något som fungerar bättre/sämre? Lyft gärna något/några goda exempel på genomförda förändringar som har förbättrat dialog och samverkan.

De årliga dialogmötena med Västtrafik och trafikföretagen fungerar bra som arena för diskussioner på politisk- och tjänstemannanivå. Det är bra att det finns en tydlig process och god förberedelse inför dessa möten samt återkoppling efter mötet. Innan dialogen med kommunerna om trafikplaner har dock Västtrafik och Trafikföretagen haft diskussioner sinsemellan, exempelvis om hållplatsförändringar. I dialogprocessen hänvisas sedan till dessa diskussioner. Detta innebär att parterna i dialogmötena inte utgår från samma kunskapsnivå och det ger en ojämlikhet mellan parterna.

Framtagande av en "Utvecklingsplan för Stadstrafiken i Borås" och den efterföljande handlingsplanen har förbättrat och tydliggjort de olika roller och problemställningar som finns i Borås. Det har gett ett bättre samarbete på tjänstemannanivå. Detta arbetsätt efterfrågas även från övriga medlemskommuner.

Kommunerna önskar tätare avstämningar med Västtrafik för att diskutera frågor av mer operativ karaktär, avseende hållplatser, körvägar, förändrade förutsättningar mm, där kommunens driftsfrågor kan komma till uttryck på ett tydligare sätt.

Det är positivt att det finns en särskild kontaktperson hos Västtrafik med en övergripande bevakning av respektive kommun. I ärenden där både Västtrafik och Västra Götalandsregionen varit inblandade är kontaktpersonen hos Västtrafik mycket viktig som en samordnande part.

Det är också positivt att det finns en funktionsmail (kommun@vasttrafik.se) för samhällsutvecklingsfrågor därifrån det görs löpande informationsutskick och finns möjlighet att ställa frågor och starta upp nya ärenden. Dokumentet *Samverkansformer för kollektivtrafiken i Västra Götaland* behöver uppdateras med att denna funktionsmail används som en kanal in till Västtrafik för strategiska frågor.

Vid allmänna utskick från Västtrafik, som berör alla kommuner i Västra Götaland, är det viktigt att informationen går till kommunernas officiella brevlåda och inte en enskild handläggare.

Det bör också regelbundet skickas ut informationsbrev om kontaktvägar in till Västtrafik eller på annat sätt tydliggöras hur kommuner kan använda olika kontaktvägar in till olika instanser hos Västtrafik.

Fråga 2. Har ni förbättringsförslag och inspel gällande samarbetsformerna för kollektivtrafik?

I arbetet inom det delregionala kollektivtrafikerådet behöver formerna för informationsutbyte mellan politiker och tjänstepersoner förbättras. Tidigare fanns det plats för tjänstepersoner att närvara vid politikens sammanträden med möjlighet att svara på frågor samt få förstahandsinformation om den politiska diskussionen. Detta kan gynna tjänstepersonsgruppens arbete med att bereda ärenden.

Det saknas fortfarande bra forum och rutiner för att diskutera fysiska åtgärder som krävs på detaljnivå. Detta gäller framförallt vändplatser och järnvägsstationer där det finns många olösta frågor som pågått i årtal om skötsel, drift, utbyggnad, snöröjning och huvudmannaskap. Därför är det viktigt att få till en struktur för dessa frågor där Trafikverket, andra väghållare och medlemskommunerna deltar. Fastighetsägare är en viktig part när det gäller åtgärder som ligger utanför det kommunala vägnätet eller på icke kommunägda fastigheter.

Samverkan över länsgräns

Idag saknas samverkan med angränsande län inom ramen för samverkansformerna för kollektivtrafiken i Västra Götaland. För att det hållbara resandet inom Västra Götaland ska kunna öka måste möjligheten att resa över länsgränserna förbättras och kommunalförbundet vill poängtera vikten av det i ingår i samverkansformerna.

Fråga 3. Är respektive parts ansvar och roll tillräckligt tydlig när det gäller kollektivtrafiken i Västra Götaland?

Ansvarsfördelningen har blivit tydligare, men det är inte tydligt för Mobility managementfrågor (påverkansarbete för resebeteende och val av färd sätt). Både Västra Götalandsregionen, kommunerna och trafikföretagen gör insatser men de är sällan samordnade och gränsdragningen och ansvarsfördelningen är otydlig. Om insatserna samordnas i tid skulle de kunna ge ett större genomslag och bättre effekt.

Fråga 4. Hur fungerar dokumentet "Samverkansformer för kollektivtrafik i Västra Götaland" när det gäller tydlighet och aktualitet? Vad behöver justeras/kompletteras i dokumentet?

Dokumentet beskriver processer, ansvar och roller hos olika parter. Det behövs däremot förtydligas vilka parter som är inblandade, när de är inblandade och vilka roller alla parter har, genom att göra dokumentet mer lättöverskådligt exempelvis med fler processkartor, bilder och tydligare rubriker. För att göra det ännu mer tydligt är en tidslinje/ett årshjul över mandatperioden önskvärt.